

Ἡπειρωτικά τοπία. — Πλησίον τῆς Χειμάρρας

Η ΠΕΙΡΩΤΙΚΑΙ ΧΩΡΑΙ

Η ΧΕΙΜΑΡΡΑ

Ἡ Χειμάρρα καὶ τὸ Σοῦλι, ἰδίως κατὰ τοὺς στυγνοὺς χρό-
 νους τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ τῶν Ἰωαννίνων, ὑπῆρξαν αἱ δύο ἀκροπό-
 λεις τοῦ ἑλληνισμοῦ τῆς Ἡπείρου. Ἡ Χειμάρρα, κάτωθι τῶν
 Κεραυνίων ὄρέων, μεταξύ Ἀργυροκάστρου καὶ Ἀδριατικῆς, ἐπὶ
 τῶν ὑπωρειῶν τῶν ὄρέων Τσίκα (ὑψ. 1235 μ.) ἀποτελεῖται ἐξ
 ὀκτὼ χωρίων — Πύλιουρι, Χειμάρρα, Βοῦνο, Λιάτες, Δρυμάδες,
 Παλιάσσα, Κηπαρὸν καὶ Τσόραϊ — ἐκ τῶν ὁποίων κυριώτερον
 ἢ Χειμάρρα, ἐξ ἧς ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα ἡ ὅλη περιφέρεια. Οἱ
 ἄνδρεῖοι καὶ πολεμικώτατοι Χειμαρριῶται καυχῶνται ὡς ἀπόγο-
 νοὶ ἀρχαίων ἀποίκων Σπαρτιατῶν. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶνε ἱστορι-
 κῶς ἐξηκριβωμένον. Ὑπῆρξαν ὁμως πάντοτε ἀτίθασσοι καὶ ἀνυ-
 πότακτοι, διατηρήσαντες ἀκμαίαν τὴν ἐθνικὴν τῶν συνειδήσιν,
 διὸ καὶ οἱ Τούρκοι τοὺς ἐσεβάσθησαν, ἠξιώθησαν δὲ καὶ ἐξαιρετι-
 κῶν παρὰ τοῦ Σουλτάνου προνομίων. Ἐπὶ τουρκοκρατίας αἱ
 καθολικαὶ προπαγάνδαι, αἱ λυμαινόμεναι τοὺς Ἀλβανούς, εἰς
 μάτην προσελάθησαν διὰ παντοίων μέσων νὰ τοὺς διαφθείρουν.
 Οἱ Χειμαρριῶται παρέμειναν ἀκλόνητοι εἰς τὴν πατρῴαν πίστιν.
 Ὅσακις δὲ ἐξησκειτο ἀνυπέρβλητος βία ὑπὸ τῶν κατακτητῶν,
 ἐπρωτίμων νὰ μεταναστεύουν φεύγοντες τὴν δουλείαν καὶ τὸν
 ἐξισλαμισμὸν εἰς τὴν ἀπέναντι Ἰταλίαν μετὰ καὶ ἄλλων κατα-
 δυναστευομένων Ἡπειρωτῶν. Οἱ Χειμαρριῶται ἐγκαθίσταντο

κυρίως εἰς τὸ βασιλείον τῶν δύο Σικελιῶν, ἀποτελοῦντες μάλιστα, μέχρι τῆς καταλύσεως τούτου (1860), τὴν τιμητικὴν φρουρὰν τοῦ Βασιλέως. Ὑπολογίζεται ὅτι μόνον εἰς τὸ Πάνορμον τῆς Σικελίας ὑπῆρχον μέχρι τοῦ 1844 ὑπὲρ τοὺς 16,000 Ἑπειρώται, οἱ ὅποιοι ὅμως εἶχαν ἐξαναγκασθῆ διὰ τοῦ καταθλιπτικοῦ διατάγματος τῶν Βουρβόνων (1828), νὰ γίνουσι Οὐνίται, ἀναγνωρίζοντες δηλαδὴ καὶ μνημονεύοντες ὡς κεφαλὴν τῆς θρη-

Ἑπειρώτισσες ἐκ τῆς ἐπαρχίας Χειμάρρας

σκείας τῶν τῶν Πάπαν ἀντὶ τοῦ Πατριάρχου. Ὅτε δὲ κατελύθη ὑπὸ τοῦ Μαντσίνη (1875) τὸ Διάταγμα τῶν Βουρβόνων ἐν Ἰταλίᾳ, οἱ τέως Οὐνίται χριστιανοὶ ἐπανῆλθον εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν.

Τὰ προνόμια τῆς Χειμάρρας ἦσαν τὰ ἑξῆς: α') ὅλη ἡ Ἐπαρχία διετέλει ἀσύδοτος εἰς οὐδένα ὑποκειμένη φόρον μέχρι τοῦδε· β') αἱ ὑποθέσεις τῶν ἐγγωρίων ἐξεδικάζοντο ὑπὸ δημογεροντίας ἐκ προεστῶν τῶν μᾶλλον σημαινουσῶν κωμοπόλεων· γ') αἱ ἀποφάσεις τῆς Δημογεροντίας ἐπεκυροῦντο ὑπὸ τοῦ ἰδιαιτέρου τῆς ἐπαρχίας Ἐπισκόπου· δ') ὑποχρεωμένοι, πρὸς συντήρησιν τῶν προνομίων τῶν, νὰ συνεστρατεύουσι μετὰ τῶν τούρκων, εἶχον

Στ. Ξενοπούλος

ιδιαιτέραν σημαίαν καὶ ἰδίους ἀρχηγούς, τοὺς Καπεταναραίους, οἵτινες τοὺς ὠδήγουν εἰς τὰς μάχας μισθοδοτούμενοι ὑπὸ τῆς Πύλης· ε') διετήρουν ἴδιον ἀντιπρόσωπον ἐν Κων/λει συνεννοούμενον ἀπ' εὐθείας μετὰ τῶν Ὀθωμ. ἀρχῶν· ζ') εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ παρουσιάζωνται ἔνοπλοι εἰς τὰς ἀρχὰς Αὐλῶνος, Δελβίνου καὶ Ἀργυροκάστρου· ζ') δὲν ἐπλήρωναν τελώνιον, τὸ λεγόμενον **κουμέρκι**, τὰ δὲ προϊόντα τῆς Χειμάρρας μεταφερόμενα ἀπὸ τόπου εἰς τόπον εἰς οὐδένα ὑπεβάλλοντο φόρον· η') τὰ πλοῖα τῶν, κατὰ τὸν εἰσπλουν εἰς τοὺς διαφόρους λιμένας τῆς Ἡπείρου, εἰς οὐδὲν τέλος οὔτε εἰς ἐπι-

θεώρησιν τινα καθυπεβάλλοντο. θ') Ἀντὶ ὅλων τούτων, ὡς ἂν ἐπέκειτο πόλεμος Τούρκων κατὰ τῶν ὁμόρων Βενετῶν, οἵτινες ἦσαν τότε κύριοι τῶν παραλίων χωρῶν τῆς Ἡπείρου, προσεκαλοῦντο ὡς ἐθελονταὶ ναῦται εἰς τὸν ὀθωμ. στόλον ἀδρόως μισθοδοτούμενοι. Ἀλλ' οἱ Τούρκοι, βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον, ὑπὸ τὴν πρόφασιν τῶν μεταρρυθμίσεων, κατήγγησαν τὰ πλεῖστα τῶν προνομίων, ἀπὸ δὲ τοῦ 1908 οἱ Νεότουρκοι ἀπεπειράθησαν νὰ τοὺς τὰ ἀφαιρέσουν ὅλα. Ἀλλ' οἱ Χειμαρριῶται ἀντέστησαν ἀποτελεσματικῶς.

Ἔνεκα τοῦ ὄρειοῦ καὶ ἀγόνου τῆς χώρας, ἐλάχιστα παραγούσης, οἱ πλεῖστοι τῶν κατοίκων τῆς Χειμάρρας εἶνε διεσκορπισμένοι εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Οἱ δὲ ἀπομένοντες ἀσχολοῦνται κυρίως εἰς τὴν κτηνοτροφίαν, τὴν καπνοφυτεῖαν καὶ τὴν καλλιέργειαν τῶν ἐσπεριδοειδῶν. Οἱ τὰ παράλια οἰκοῦντες, καταγίνονται εἰς τὴν ἀλιεῖαν χρησιμοποιοῦντες τοὺς ὄρμους Πάνορμον, Σπίλαν καὶ Παλισκάρι.

ΤΟ ΚΑΜΠΑΝΑΡΟΣΚΟΙΝΟ

Ἔτσι νᾶχη πῶθανε τοῦ παπᾶ τὸ γάϊδαρο
μέσα σὶδ προαύλιο!

Ἔτσι νᾶχη πῶθανε μὲ χλωροαμπελόβεργες
τὸ καμπαναρόσκοινο!

Ὁ διαβολογάϊδαρος, ὀποπῆε κι' ὠρέχτηκε
τὸ καμπαναρόσκοινο!

Τὸ χωρὶ' - ὄλο ξύπνησε π' ἄκουε τὸ σήμαμα,
κ' ἔλεε πῶς ἐσήμαινε ὁ παπα-Γεράσιμος!

† Α ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΣ